

Nr 69.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående pension åt avlidne lokomotivmästaren vid statens järnvägar Lars Petter Kjesslers änka och åt avlidne materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Anderssons änka; given Stockholms slott den 16 februari 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att till avlidne lokomotivmästaren vid statens järnvägar Lars Petter Kjesslers änka Hedvig Kristina Fredrika Kjessler, född Hirsch, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 720 kronor, att utgå från och med den 1 augusti 1916 i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa,

dels ock att till avlidne materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Anderssons änka Carolina Andersson, född Davidsson, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 576 kronor, att utgå i enlighet med sålunda angivna grunder från och med den 1 juni 1916.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden VON SYDOW,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Järnvägs-
styrelsen.

I skrivelse den 30 oktober 1916 har järnvägsstyrelsen meddelat, att förre lokomotivmästaren vid statens järnvägar Lars Petter Kjesslers från Ängelholm änka Hedvig Kristina Fredrika Kjessler, född Hirsch, och förre materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Anderssons änka Carolina Andersson, född Davidsson, hos styrelsen anhållit, att pension måtte genom styrelsens försorg utverkas åt dem.

För egen del har styrelsen anfört följande.

Framställning
om pension
till förre
lokomotiv-
mästaren L. P.
Kjesslers
änka.

Enligt inhämtade upplysningar vann Kjessler anställning vid statens järnvägar såsom extra eldare år 1870, varefter han befordrades till eldare 1872. År 1874 erhöll Kjessler anställning som lokomotivförare vid Karlskrona—Växjö järnväg samt befordrades 1876 till lokomotivförare och lokomotivförarförman vid Landskrona—Ängelholms järnväg. Då sistnämnda bana den 1 januari 1896 övergick i statens ägo, inträdde Kjessler såsom lokomotivmästare ånyo i statens

järnvägars tjänst. På grund av sin ålder kunde Kjessler, som icke tillhörde enskilda järnvägarnas pensionsinrättning, icke vinna inträde i statens järnvägstrafiks pensionsinrättning eller änke- och pupillkassa. Kjessler, som till följd av sjukdom, förorsakad av olycksfall i tjänsten, erhöi avsked den 1 oktober 1914, avled den 9 juli 1916 och efterlämnade såsom stärbhusdelägare förutom änkan, som är född den 22 april 1855, tre syskon.

Angående änkan Kjesslers förmögenhetsförhållanden meddelar styrelsen, att, enligt vad den efter Kjessler förrättade bouppteckningen giver vid handen, en brist i boet förelegat av 111,666 kronor 71 öre.

Kjesslers avlöningsförmåner hava sedan den 1 januari 1901 för år utgjort arvode 3,000 kronor, ersättning för bostad och bränsle 700 kronor samt beklädnadsersättning 120 kronor eller sålunda tillhoppa 3,820 kronor.

Då genom beslut av Kungl. Maj:t samt av 1902 och 1913 års riksdagar pensioner och fyllnadspensioner blivit tillförsäkrade den personal, som vid Västkustbanans inköp övergått i statens järnvägars tjänst och icke tillhört någon pensionsinrättning, torde i förekommande fall, då särskilda skäl därtill föreligga, pension jämväl böra beredas änkor och barn efter befattningshavare, tillhörande denna personal. Riksdagen har också lämnat bifall till av Kungl. Maj:t i sådant hänseende till 1903, 1905, 1906 och 1911 års riksdagar avlätna särskilda propositioner om pensioner åt änkor och barn efter nedannämnda, vid den s. k. Västkustbanan anställda befattningshavare, nämligen stationskarlen Anders Nilsson, stationsmästaren Per Mårtensson, banvakterna Johannes Nilsson och Jöns Persson, lokomotivmästaren Carl Gustaf Nordström samt stationsinspektoren Lars Fredrik Reinhold Schmidt, vilka från och med den 1 januari 1896 övergått i statens järnvägars tjänst och icke tillhört någon pensionsinrättning.

I anledning av det anförda anser sig styrelsen böra föreslå, att änkan Kjessler måtte beredas en årlig pension att utgå från och med den 1 augusti 1916 i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor och barn efter delägare i nämnda kassa. Beträffande pensionens storlek föreslår styrelsen, att densamma måtte, i anslutning till de principer, som angivits i Kungl. Maj:ts förenämnda nådiga proposition till 1906 års riksdag angående pension åt lokomotivmästaren Nordströms änka, bestämmas till ett årligt belopp av 720 kronor, motsvarande 20 procent av 3,600 kronor eller det belopp, varefter änkan Kjesslers pension skulle, enligt stadgandet i § 3 av berörda reglemente, hava beräknats, därest hennes man varit delägare i statens järnvägstrafiks änke- och pupillkassa.

Vad därefter angår änkan Anderssons ansökning om pension, meddelar styrelsen, att hennes man avlidit den 11 maj 1916, att han såsom stärbhusdelägare efterlämnat, förutom änkan, fem till myndig ålder komma barn, att behållningen i boet vid Anderssons död utgjort 517 kronor 47 öre samt att änkan icke äger andra tillgångar än henne tillkommande andel i boet.

Styrelsen erinrar till en början därom, att riksdagen med anledning av särskilda propositioner, som avläts med föranledande av framställningar från styrelsen i skrivelser den 9 november 1893 och den 4 mars 1903, dels år 1894 beviljat Andersson under vissa betingelser en årlig pension av 700 kronor, dels ock år 1904 medgivit, att samma pension finge höjas till 1,500 kronor.

Framställning
om pension åt
förre material-
förvaltaren
J. Anderssons
änka.

I sina sistnämnda skrivelser hade styrelsen meddelat, bland annat, följande beträffande Andersson. År 1894 hade han varit anställd vid statens järnvägsbyggnader i 27 år och vid nämnda tidpunkt uppburit en avlöning av 2,400 kronor jämte inkvarteringsersättning. Sedan Anderssons anställning vid stambanabyggnaden genom övre Norrland upphört, vilket ägde rum i maj 1895, hade han tjänstgjort vid därefter beslutade statsbaneanläggningar såsom materialbokhållare, dels från maj 1895 till den 1 november 1897 vid Vännäs—Umeå järnvägsbyggnad, dels och från sistnämnda dag till den 1 augusti 1898 vid statsbanan Krylbo—Örebro, samt såsom materialförvaltare från sistberörda tidpunkt vid statsbanans Gällivare—Riksgränsen norra distrikt, vilken befattning han erhållit anmaning att frånträda med mars månads utgång 1903. Hans avlöningsförmåner hade under de sista åren utgjorts av 4,800 kronor per år jämte inkvarteringsersättning, beräknad till 20 % å avlöningsbeloppet, och hade dessa honom tillerkända avlöningsförmåner betingats av de säregna lokala förhållandena å platsen för hans verksamhet.

Den 30 april 1903 lämnade Andersson sin befattning vid statens järnvägsbyggnader, varefter han erhöll anställning vid statens järnvägars fjärde distrikts maskinavdelning såsom extra ordinarie bokhållare den 1 augusti 1903. I dessa sina befattningar uppbar han ett årligt arvode av 3,000 kronor. Under sin tjänstetid vid statens järnvägsbyggnader från och med 1894 samt vid maskinavdelningen hade Andersson med hänsyn till det för rätten att åtnjuta pensionen bestämda villkor icke uppburit någon del därav, och enahanda hade förhållandet varit under tiden den 14 januari—3 juni 1904, då Andersson tjänstgjort såsom tillförordnad materialförvaltare vid järnvägsbyggnaderna.

Från och med den 1 november 1908 upphörde Andersson att tjänstgöra vid maskinavdelningen och uppbar därefter till sin död den av riksdagen beviljade pensionen.

Såsom ej tillhörande statens järnvägars ordinarie personal kunde Andersson icke bliva delägare i statens järnvägstrafiks pensionsinrättning och följaktligen ej heller i dess änke- och pupillkassa, vadan hans änka nu icke kan påräkna någon pension från sistnämnda kassa.

Med hänsyn till såväl Anderssons långvariga och väl vitsordade verksamhet i statens järnvägars tjänst som den bekymmersamma belägenhet, vari hans änka genom hans frånfalle försatts, ansåg styrelsen det vara med billighet överensstämmande, att änkan Andersson beredes en årlig pension av statsmedel till ett skäligt belopp, att utgå från och med den 1 juni 1916, så länge hon lever ogift.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang därom, att riksdagen tillförene under liknande förhållanden beviljat pensioner åt änkor efter personer, som innehaft anställning vid statens järnvägsbyggnader, såsom år 1890 åt förre materialförvaltaren B. Fredrikssons änka med 400 kronor, år 1901 åt förre ombudsmannen J. O. Olais änka med 500 kronor, år 1903 åt förre nivellören O. H. L. Littkes änka med 500 kronor, år 1905 åt förre materialförvaltaren A. J. Olssons änka med 400 kronor, år 1907 åt förre bokhållaren K. M. Edbergs änka med 400 kronor, år 1909 åt förre materialförvaltaren L. A. V. Bergs änka med 500 kronor, år 1912 åt förre avdelningsingenjören O. T. W. Stanzéns änka med 600 kronor samt år 1913 åt materialförvaltaren G. A. Lindströms änka med 500 kronor.

Den omständigheten att riksdagen vid beviljandet av pension åt änkor efter materialförvaltare vid statens järnvägsbyggnader i de två senaste fallen, som förekommit, bestämt pensionen till 500 kronor om året, synes giva vid handen, att pensionen jämväl i förevarande fall borde bestämmas till enahanda belopp.

Enligt styrelsens mening torde det emellertid på goda skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke pensionsbeloppets storlek bör i detta fall, i likhet med vad föreslagits i fråga om pension åt lokomotivmästaren Kjesslers änka, bestämmas i enlighet med de principer, som finnas angivna i Kungl. Maj:ts förenämnda nådiga proposition till 1906 års riksdag angående pension åt lokomotivmästaren Nordströms änka.

Vid tillämpning av dessa grunder i det nu föreliggande fallet bör vid beräkning av pensionsunderlagets storlek iakttagas, att av Anderssons avlöning såsom extra ordinarie tjänsteman vid tiden för hans avgång ur statens järnvägars tjänst ett belopp av 2,400 kronor får anses motsvara ordinarie arvode i den mening, som avses i § 3 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa. Pensionen bör alltså beräknas å detta belopp ökat med 20 procent eller å 2,880 kronor och komma att utgå med 576 kronor om året.

Med stöd av det anförda hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition om beviljande av årlig pension åt en var av förbemälda båda änkor Hedvig Kristina Fredrika Kjessler, född Hirsch, och Carolina Andersson, född Davidsson, att utgå i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor och barn efter delägare i nämnda kassa, till änkan Kjessler med 720 kronor om året från och med den 1 augusti 1916 och till änkan Andersson med 576 kronor om året från och med den 1 juni 1916.

Över järnvägsstyrelsens framställning har statskontoret, med bifogande av handlingar, utvisande, att rådhusrätten i Ängelholm den 8 augusti 1910 dömt till boskillnad mellan makarna Kjessler och att änkan Kjessler nu vore medellös och i behov av understöd, avgivit infordrat utlåtande den 11 november 1916 och därvid anført: Statskontoret.

På grund av vad remissakten samt berörda, av statskontoret införskaffade handlingar innehåll, synas skäl föreligga att söka genom framställning till riksdagen bereda pensioner åt förre lokomotivmästaren Kjesslers änka och förre materialförvaltaren Anderssons änka, att utgå från och med månaden näst efter den, då mannen avlidit, och åtnjutas så länge de förbliva änkor.

Ehuru det ej uttryckligen säges i järnvägsstyrelsens förevarande framställning, torde styrelsen hava avsett, att de föreslagna pensionerna skola utgå av statens järnvägars trafikmedel. Vid sådant förhållande och då det för änkan Kjessler föreslagna pensionsbeloppet, 720 kronor, synes vara avpassat efter samma grunder, som kommit till tillämpning vid beviljande år 1906 av pension å 550 kronor åt lokomotivmästaren Nordströms änka, samt jämväl den för änkan Andersson upptagna pensionen å 576 kronor förslagsvis beräknats efter enahanda grunder, synes det, som om intet skulle kunna vara mot förslaget i denna del att erinra. Emellertid finner sig statskontoret icke kunna underlåta att framhålla, att, om det gällt pensioner att utgå från allmänna indragningsstaten, statskontoret för sin del icke skulle hava ansett sig kunna förorda sådana belopp. Vid avpassande

av beloppet av änkepension plägar nämligen hänsyn tagas till vad som i sådant avseende skulle hava tillkommit änka efter delägare i civilstatens änke- och pupillkassa med motsvarande avlöning, och det sålunda beräknade beloppet undergå någon reduktion på grund därav att vederbörande icke betungats med betalning av avgifter för familjepensionering. Läggas de för Kjessler och Andersson uppgivna avlöningsbeloppen eller 3,700 kronor för den förre och 3,000 kronor för den senare, av vilka belopp en tredjedel får anses motsvara tjänstgöringspenningar och återstoden lön (pensionsunderlag), till grund för en sådan beräkning, visar det sig, att pensionsbeloppen i detta fall icke borde överstiga för änkan Kjessler 500 kronor och för änkan Andersson 400 kronor.

Departementschefen.

Att i förevarande fall bereda pension åt änkor Kjessler och Andersson, av vilka den förre är nära 62 år och den senare nära 67 år och som båda för sitt uppehälle tydligen äro i behov av understöd, skulle endast innefatta ett tillämpande av de principer, som, på sätt järnvägsstyrelsen i sin skrivelse framhållit, redan blivit av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända. Jag åberopar därvid särskilt vad som anförts i avseende å propositionen nr 9 till 1905 års riksdag, propositionen nr 133 till 1906 års riksdag och propositionen nr 61 till 1911 års riksdag.

De av järnvägsstyrelsen föreslagna pensionsbeloppen, 720 kronor till änkan Kjessler och 576 kronor till änkan Andersson, äro jämväl beräknade i överensstämmelse med förut tillämpade grunder eller till tjugu procent av den del av deras mäns avlöning, som i pensionshänseende för änkan skall tagas i betraktande, eller 3,600 kronor till lokomotivmästaren Kjessler och 2,880 kronor till materialförvaltaren Andersson.

Jag får därför i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till avlidne lokomotivmästaren vid statens järnvägar Lars Petter Kjesslers änka Hedvig Kristina Fredrika Kjessler, född Hirsch, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 720 kronor, att utgå från och med den 1 augusti 1916 i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa,

dels ock att till avlidne materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Anderssons änka Carolina Andersson, född Davidsson, må av trafikmedel

utbetalas pension till ett årligt belopp av 576 kronor, att utgå i enlighet med sålunda angivna grunder från och med den 1 juni 1916.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla samt förordnade, att i enlighet därmed proposition skulle avlätas till riksdagen av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.
